

NOVE KNJIGE

New books

SPITZENBERGER, F. (2001): Die Säugetiere Österreichs. - Grüne Reihe des Bundesministeriums für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft. Bd. 13, Graz. 895 str. in zgoščenka. ISBN 3-85333-063-0, cena: 47,00 EUR

Obsežna monografija o sesalcih Avstrije je rezultat dolgotrajnih pripravljanih del, ki so potekala v dunajskem Prirodoslovnem muzeju (material obsega več kot 38.000 primerkov avstrijskih sesalcev) in so že doslej izhajala separatno v periodiki pod skupnim tekočim naslovom Mammalia Austriaca. Posamezne vrste so obdelali različni poznavalci, med imeni pa vzbuja pozornost Kurt Bauer, bralcem *Acrocephalus* bolj znan kot sourednik *Priročnika srednjeevropskih ptičev*. Vključenih je 107 vrst, od katerih sta dve globalno izumrli (tur in evropski divji osel), zober pa je iztrebljen v Avstriji. Najmanj 13 vrst je alohtonih, nekatere (ris) je človek ponovno naselil ali pa so poselili Avstrijo potem, ko so bili že iztrebljeni (npr. medved, volk). Vrsta uhatega netopirja, ki v času pisanja knjige še ni bila formalno opisana in poimeno-vana, je označena kot *Plecotus* sp., njeno veljavno ime pa je še danes predmet spora. Kljub razmeroma majhni površini Avstrije (približno 84.000 km²) je število vrst veliko, kar je posledica izjemne ekosistem-ske pestrosti. Območje namreč sega od Osrednjih Alp na zahodu do obrobja Panonske nižine na vzhodu. Zato ne preseneča, da nekatere vrste segajo v Avstrijo samo obrobno (npr. dimasta miš ob Muri, hišna rovka v Vorarelbergu in stepska hišna miš na obrobju Panonije). Prav zaradi te pestrosti je Avstrija ena redkih srednjeevropskih držav, ki kršijo pravilo o monotonem upadanju vrstne diverzitete s povečevanjem zemljepisne širine.

Osrednji del knjige obravnava posamezne vrste. Poudarek je na opisu, morfometriji, arealu in habitatu, izvirnih podatkov o življenju pa je bistveno manj. Večina vrst je predstavljena z manjšo barvno fotografijo, pri mnogih pa so tudi slike značilnega habitata. Natančne točkovne arealne karte so natisnjene na reliefno osnovo, kar pomaga bralcu, da si ustvari predstav o zakonitostih, ki določajo razširjenost. Za mnoge vrste je na posebnem zemljevidu predstavljena holocenska razširjenost. Nasploh se knjiga veliko ukvarja s časovno dinamiko arealov – vidik, ki ga večina podobnih del zanemarja. Bralcu je tu v pomoč obsežen uvodni del (napisal ga je K. Bauer), ki pregledno obravnava dogodke v poznem pleistocenu

in holocenu. Podana je tudi višinska razširjenost posameznih vrst. Omeniti velja, da so trivialna vrstna imena navedena tudi v jezikih šestih manjšin (razen madžarščine so vsi slovanski), torej tudi v slovenščini. Posebna vrednost knjige je tudi v tem, da bistveno dopolnjuje znanje o nekaterih malo znanih vrstah, npr. o ilirski kratkouhi voluharici, alpski belonogi miši in številnih netopirjih. Slovenskega bralca utegne presenetiti pogled na zemljevid lokalitet, kjer se je v 90-ih letih pojavljal medved, ali pa na razpršenost najdb klateških šakalov.

Seznam literature je izjemno obsežen in obsega skoraj sto gosto natisnjenih strani. Mnogi vidiki so v knjigi namreč deležni obravnave, ki presega avstrijske meje. To velja zlasti za taksonomska in filogenetska vprašanja, pri katerih avtorji bodisi podajajo kritičen pregled ali pa predlagajo izvirne rešitve. To daje delu še dodatno težo. Na koncu so določevalni ključi, ki temeljijo na lobanji in zobovju.

Monografija je obvezno berilo za vsakogar, ki ga zanimajo sesalci srednje Evrope, vključno s Slovenijo. Knjiga »Sesalci Avstrije« je nedvomno najtemeljitejše in najpopolnejše delo v tem prostoru. Nakup zato ne bo razočaral.

Boris Kryštufek